D·N
23/5 1947

Decharge-kritiken

Konstitutionsutskottet har icke funnit någon anledning till vare sig åtal enligt § 106 i regeringsformen eller anmälan enligt § 107. Så står det i dechargememoriatet. Översatt till mer naturligt språk betyder det att den socialistiska utskottsmajoriteten funnit det viktigare att visa sin jojalitet mot regeringen än att hävda riksdagens rättigheter eller företa objektiv värdering av regeringshandlingars nytta. Det har då blivit oppositionens sak att ensam fylla dessa båda uppgifter och därjämte ge material till den offentliga kritiken av regeringens kurs.

De icke-socialistiska utskottsmedlemmarna har i ett viktigt fall, det ryska avtalets, huvudsakligen inriktat sig på att fastslå hur Undéns och Myrdals nonchalans mot riksdagens rättigheter. Utrikesnämnden hade icke, framhåller reservanterna, blivit hörd av regeringen innan den i mars förra året överlämnade sin grundläggande promemoria till ryssarna. Vid en riksdagsdebatt i höstas medgav de ansvariga statsråden att de förfarit oriktigt. Medgivandet då gällde närmast förhandlingarnas midsommarskede, och reservationsanmärkningen ökar alltså tyngden i den redan kända och erkända kritiken. Att socialdemokraterna i konstitutionsutskottet också i detta solklara ärende agerat livvakt för inte fattas som annat än överkänslighet för den sittande regeringens prestige — det måste anses otänkbart att de nu skulle vilja principiellt försvara den överfrö på styrelsens utrikespolitiska allvarlöshet som svensk vänster i årtionden bekämpat.

Också i sin andra huvudanmärkning har oppositionen kunnat utgå från ett fast underlag. Bankoutskottet fäste redan på våren 1946 statsmakternas uppmärksamhet vid inflationsrisken och ifrågasatte en rundabordskonferens för stabilisering av priser och löner. Det dröjde de nästan ett år innan regeringen följde detta råd, trots att enträgna påminnelser gjorts omkr mellantiden. Medan månaderna gick förvärrades situationen och försatts möjligheter att med lindriga ingrepp leda utvecklingen åt rätt håll. Först den chock som importstoppet framkallade i de breda folklagren tycks ha övertygat de styrande om nödvändigheten att sköta skapa organiserad samverkan inom arbetslivet för att återställa samhällets ekonomiska balans. Genom sin underlåtenhet att handla har, säger reservanterna, regeringen en väsentlig del av ansvaret för den olyckliga utvecklingen.

Att vår samhällsekonomi stadigt försämrats under den nuvarande regeringens tid är självklart. Att samma regering är medveten om sitt ansvar har dess talesmän upprepat vid varje tillfälle. Sammanställningen i dechargebetänkandet är därför inte ny eller överraskande, men genomförd med verkningsfull skärpa. Bilden av en regering som vacklat mellan absolutism väntan och oöverlagt handlande berikas också genom vägande anmärkningar mot lagligheten i åtskilliga av dess ingripanden.

Omfånget och vikten av oppositionens dechargekritik är i år större än på länge. Närmast vittnar detta om skarpare politiska motsättningar än vanligt. Men grunden till motsättningarna är, och det är den viktigaste behållningen av betänkandet, att finna i påtagliga svagheter på regeringssidan: främst nonchalans mot konstitutionella principer och bristande beslutsamhet inför de ekonomiska realiteternas krav.

Socialdemokrater har i sällskap med högern

hindrat utredning om ordensväsendets avskaffande. Man har följt samma taktik som i en rad förut diskuterade kulturdemokratiska frågor: med stor energi krävs en ändring under den tid då maktförhållandena i riksdagen gör en sådan omöjlig, men när väl reformen ur partipolitisk synpunkt blir genomförbar förändrar man sin ståndpunkt. Då folkpartiet fullföljer den gamla vänsterlinjen har socialdemokratin rent av panna att tala om lätsad radikalism. En särskild komik fick debatten — utom av den i dessa frågor blommande dumkvickheten — genom påståndet att varken riksdagen eller monarken eller båda tillsammans kan avskaffa ordensväsendet; detta skulle alltså vara den enda statliga institution som icke med månskliig makt kunde undanröjas.

Ny Militär Tidskrift kritiserar den press

som framställt anmärkningar mot överbefälhavarens försvarsplan. Särskilt diskuteras Dagens Nyheters utlåtande att vårt försvar skall anpassas efter den hjälp som kan påräknas utifrån. Ett dylikt luckförsvar kräver, sägs det, "ett i fredstid organiserat, komplicerat förberedelsearbete tillsammans med de makter som väntas ingripa till vår hjälp. Dagens Nyheter förutsätter också knäsättandet av en tämligen klart fixerad allianspolitik".

Häremot bör först erinras att framställningen av Dagens Nyheters ståndpunkt är oriktig. Gång efter annan har i denna tidning betonats att Sverige inte bör föra alliansspolitik. En helt annan sak är att försvaret bör kunna differentieras med tanke på angrepps- och hjälpmöjligheter. I större eller mindre grad torde en sådan differentiering föreligga överallt: fästningar förliggs vid de gränser som anses hotade, flottstyrkor koncentreras enligt samma överväganden osv. Uttrycket "luckförsvar" är föga lyckat, ty meningen är ju inte att totala luckor skall finnas, utan endast att en anpassning av försvaret till sannolika situationer skall ägu rum. Då Sverige, såsom även överbefälhavaren betonat, inte ensamt kan försvara sig mot en stormakt, måste vi i själva verket — om vi inte vill föra ren strutspolitik — vid försvarets utformning utgå från möjligheten att andra stater skall hjälpa oss. Från denna insikt måste man komma till krav på att hänsyn skall tas till utsikterna att få hjälp, såvida man vill ge försvaret en så rationell gestaltning som möjligt.

PRESSGRANNAR

Dechargens innebörd illustreras av det faktum att utskottets socialistiska ledamöter inte deltog i den konstitutionellt självklara anmärkningen mot att regeringen förbigick utrikesnämnden vid förberedelserna till ryska handelsavtalet. Stockholms-Tidningen (fp) inskärper detta:

Det är visserligen inte första gången, som dechargebetänkandet följer partilinjerna. Men när fel begåtts, som är så uppenbara att de t. o. m. offentligt erkänts av regeringen, är det uppseendeväckande att socialdemokraterna så fullständigt saknar känsla för sina förpliktelser som dechargegranskare, att de inte biträtt en hårpå grundad saklig anmärkning.

Morgon-Tidningen (s) konstaterar samma sak med andra, för regeringssidan tillrättalagda ord:

Majoritet har icke kunnat vinnas i utskottet för något anmärkningsförslag. Vilket i och för sig blott överensstämmer med gällande parlamentariska praxis. Dechargearbetet har alltigenom politisk karaktär, de framförda anmärkningarna är ett led i oppositionens politiska aktion. Därav repetitionsförfarandet.

En sakunpulvsning tillfogas i regeringsorganet: "det kan tänkas" att statsministern svarar på de stora reservationsanmärkningarna om eventuellt nytt tillfälle. Det dyliket luckförsvar kräver, sägs det, "ett i fredstid organiserat, komplicerat förberedelsearbete tillsammans med de makter som väntas ingripa till vår hjälp. Dagens Nyheter förutsätter också knäsättandet av en tämligen klart fixerad alliansspolitik".

Att ordnarna klarade sig från riksdagsprickning skäcker stilla fröjd i Svenska Dagbladet (h), inte minst därför att socialdemokraten O. W. Löwgren fick många med sig på en fundering att "demokratiserа" hårdingheten:

Det nederlag, som motionärerna sedan lede i huvudvoteringen, betyder förmodligen icke att ett "invasande" av socialdemokratin håller på att ske även på detta område. Men det innebär, att ett flertal i den folkvalda kammaren, när det kommer till kritan, dock förstår att göra bokskillnad mellan demokrati och demagogi. Bilden av vad som förekom blir icke fullständig, om man ej noterar, att kommunisterna, ehuru talande bildat av stjärnstridiga ryska marskalkar förevisats av folkpartisten Ar Ståhl såsom ett bevis för ordensväsendets samhörighet med diktaturerna, riktade av folkpartimotionen.

Radikalt folk som reagerar mot den feodala fåfängans kvarlevor får trösta sig med att deras personliga nej till "utmärkelserna" blir allt finare.

Den norska nationalbudgeten skildras ingående i senaste numret av Fackföreningsrörelsen. Författaren klargör vilka möjligheter att överbrickta och påverka balansen i fråga om varor, arbets-kraft, strikeshandel och penningomsättning som man uppnår genom att ta hänsyn till hela det ekonomiska livet, inte endast den del som faller inom en vanlig statsbudget.

Nödvändigheten av en total överblick av samhällsekonomin är i dag givetvis större än någonsin tidigare. Staten, kommunerna och det privata näringslivet var för sig kan ta i anspråk material, arbetskraft och valuta i långt större omfattning än vad resurserna tillåter. Detta medför givetvis brännde jämväkt. Risken för felinvesteringar och framtida stora anpassningssvårigheter blir uppenbar. I ett knapphetssituation är det vidare nödvändigt att de viktigaste arbetena först blir utförda. När efterfrågan på varor och tjänster väsentligt överstiger tillgångarna kommer därtill att konsument-nyck på såväl löner som priser och ett sådant tryck som icke ens den strängaste priskontroll i längden kan stå emot. Därför är det såväl realekonomiska som penningpolitiska hänsyn som fordrar att statens, kommunens och det privata näringslivets planer reduceras till en nivå som svarar mot det som är fysiskt möjligt att genomföra. Det gäller helt enkelt att rätta munnen efter matsäcken.

Årets svenska "investeringsplan" är bara ett utkast till en del av en nationalbudget. Konjunkturinstitutet har emellertid fått i uppdrag att söka komma lika långt som norrmännen.

Vår ekonomiska politik på längre sikt måste ha sikte av dylika nationalbudgetberäkningar. Det är inte försvarligt om vi bara får en ekonomisk utveckling när vi i stället behöver en ekonomisk politik.

Den som intresserar sig för dessa frågor bör komma ihåg att en verklig nationalbudget i och för sig inte är annat än ett förnämligt tekniskt instrument. I likhet med andra mästerprov på modern teknik kan det sedan förskas både till nytta och skada till grundval för uppriktigt samarbete mellan de ekonomiska krafterna lika väl som till tvångsmässig inordning av det ekonomiska livet i ett system av stel centraldirigering.

Landsvägarnas dåliga skick beror inte bara på bristande arbetskraft, utan också på brister i organisationen, hävdar Sydsvenska Dagbladet (h). som särskilt vill framhäva att det lokala inflytandet genom vägnämnderna i praktiken blivit alldeles för svagt:

Överrevisorerna för väg- och vattenbyggnadsväsendet ha som bekant framhållit, att vägförvaltningen, på grund av den starka centraliseringen, är mycket tungrodd och rekommenderat en omfattande decentralisering i vissa avseenden. Även statsrevisorerna ha beaktat lägets krav och med understrykande av överrevisorernas synpunktes förslag en skyndsam lösning av frågan. Och förvisso är det fara i dröjsmål. Som överrevisorerna uppfattade gången understrukit, hålla alltingen på vägarna alltmera på att försvinna samtidigt som bärlagren på många ställen framträda. En decentralisering kan givetvis icke avklara alla svårigheter, framför allt icke under någon kortare tidrymd, men den uppdattningen tränger dock mera och mera igenom, att ett bestämt steg i sådan riktning är absolut nödvändigt, en icke de nuvarande förhållandena skola sluta i kaos.

Felet tycks snarare ligger i tillämpningen än i lagstiftningen. Den påminnelse riksdagen nyss har givit är inte mindre nyttig för det.

OFFICIELLT

Medicinalstyrelsen har föreslagit att förste byråsekreterare hos styrelsen Ivar Fygare och Einar Hedberg skall utan vanligt ansökningsförfarande från 1 juli utnämnas till byrådirektörer hos styrelsen. Från samma tidpunkt föreslås förste byråsekreteraren Erik Eriksson till förste revisor hos styr.elsen.

Statens polisskola. Heltidsläraren i juridiska ämnen vid statens polisskola, notarie Per Olof Bolding, önskar entledigande från 1 augusti.

Kr:verket. E. o. expeditionsvakten S. N. A. Magnusson har konstituerats till expeditionsvakt i A 5 och e. expeditionsvakten K. G. Lindeasson förordnats till expeditionsvakt i eo 5.

Läkarna. Medicinalstyrelsen har på förslag till provinialläkartjänsten i Tecknistorps distrikt uppfört provinialläkaren Sven Möllertedt, Högsby, förord. Sten Elowson, Kyrkhult, och C. J. Olanders, Grundsunda.

— På nytt förslag till provinialläkartjänsten i Sunnarå distrikt i Västerbottens län har medicinalstyrelsen uppfört köpingsläkaren K. E. Larsson, Saltsjöbaden, förord. leg. läkaren Harald Hammarberg, Skellefteå, och förste lasarettsunderläkaren J. H. Eklund, Torsby.

— Provinialläkare Hilding Lavesson, Trelleborg, har begärt avsked med pension från 1 september.

Apoteken. Apoteksprivilegiet i Stensele söks av apotekarna S. Petrini, Skellefteå, N. H. Bergqvist, Sjulsjö, S. Svennonius, Malmö, B. Bolman, Gävle, M. Stjerna, Stockholm, T. Lenman, Sundsvall, och K. Wejstam, Uddevalla.

Statens järnvägar. Järnvägsstyrelsen har konstituerat till byråassistent i A 21 på trafikinspektörsexpeditionen, Norrköping, t. f. byråassistenten J. E. N. Edwardsson. — Järnvägsstyrelsen har konstituerat ingenjör A. S. H. Akeeberg, Hagalunds övre, till ingenjör i ingenjörsgrad A 23 vid 5:e maskinsektionen, Göteborg, från 1 juni, samt stationsinspektoren av klass 4 M. E. Hjelmstedt, Laholm, till stationsinspektor av klass 3 vid Nyhyn, från 1 september.

Prästerna. Till kyrkoherde i Bureå pastorat förordr Lule'i domkapitel kommunalpastor K. A. Olliksinen i Nederluleå. Han var uppförd i tredje förslagsrummet och fick de flesta rösterna vid valet.

Läroverken. Gymnastiklärarinnan vid Härnösands läroverk A. G. Hultbén har beviljats avsked från 1 juli.

— En ansökan av utnämnde adjunkten vid Vasa lärover.t i Göteborg Sven Pettersson om tjänstledighet under nästa läsår för fortsatt förordnande som studierektor i matrikulären avstyrks bestämt av lärarrevisorn rektor med hänsyn till behovet av ordinarie lärare i modersmålet och historia.

Realskolorna. Teckningslärarinnan vid samreskolan i Alingsås Ingrid Grönvall har fått begärt avsked från 1 juli.

Seminarierna. Till en e. o. musiklärar-tjänst vid småskoleseminarier i Strängnäs har skolöverstyrelsens musikkonsulent uppfört på förslag musikdirektörerna K.-O. Andersson, Karlstad, samt Tore Lewander och Anna Greta Malmström, Stockholm. Tjänsten har lockat 12 sökande.

Högre folkskolorna. En ordinarie lärarinnetjänst i huslig ärbete vid Norrköpings yrkesbestämda högre folkskola söks av skolhushållarinnorna Berta Jonsson, Norrköping, Gudrun Wallander-Ahlgren, Linköping, Margit Lindström, Göteborg, Karin Cronholm, Marianneslund, Viola Lennon, Mariestad, och Margit Ahrberg, Skara.

— Den nya högre folkskolan i Pajala förslås av skolöverstyrelsen böria verksamheten från nästa läsår.

Folkhögskolorna. Rektorstjänsten vid Medelpads folkhögskola i Alnås upphålles till 1 september av läraren vid skolan, agronom Nils Nordberg.

Veterinärerna. Medicinalstyrelsen har förordnat leg. veterinären Carl Fornell att under vakans uppehålla tjänsten som hushållningsveterinär vid Hjo stads kämnerskrivningsbyrå.

Lediga tjänster. Ett antal tjänster och förordnanden hos medicinalstyrelsen, en befattning som byrådirektör, en dito som revisionssekreterisarie och en dito som förste revisor hos räkenskapsverket, ett förordnande som e. o. amanuens vid överståthållarämbetets kansliavdelning, befattningen som aktuarie vid magistraten och rådhusrätten i Norrköping, gymnasiallärartjänsten vid länsläroverket i Falkenberg, skollärartjänsterna vid högre allm. läroverket i Göteborgs och vid Sjör. Ruthebecks skola i Göteborg, järnvägsläkartjänsten i distriktet Långträsk—Bodsveet, en ord. ämneslärartjänst i matematik, fysik och kemi samt en e. o. i geografi och biologi vid kommunala mellanskolan i Kil, en ord. kvinnlig ämneslärartjänst i modersmålet och engelska vid Vasa kommunala flickskola i Göteborg, en e. o. tracheotomiläkartjänst i Malmöhus län, en mate:ialförvaltartjänst och sju konsulentjänster hos riksnäringsnämnden, befattningen som landfiskalsassistent i Nämre och Nylands landsfiskalsdistrikt, två befattningar som arrendekonsulenter vid tystiftens, två arvodestjänster vid IV militärområdet, en tjänst som e. o. sjukvårdterska vid varvdera I 20, A 8, Lv 6 och T 4 samt befattningen som skorstensfejare för Hornsbergs avtalsgodkända kvarter till ansökan ledig. Vidare ledigförklaras en ord. folkskollärartjänst i Kinnefors, Jokkmokks distrikt två icke ord. folkskollärartjänster och två icke ord. småskollärarinnetjänster i Fristtads distrikt, Älvsborgs län, en icke ord. slöjdlärartjänst vid Södertälje folkskolor.

KARLSTAD
god plats för nya industrier

Befolkningsutveckling och bostadsframskrivning
Karlstad har låtit utarbeta en aktuell befolkningsprognos fram till år 1955. Den ger tillförlitlig ledning vid bedömandet om Karlstad är framtidsplatsen för Eder industri och förverkligandet av Edra planer. Även en på befolkningsprognosen byggd bostadsframskrivning har uppgjorts.

Centrum i ett industriområde. Nordens största industriområde utgör Karlstads "uppland" med tillgång till industrier, som tillverka halvfabrikat, till gruvor, järnverk och träförädlingsföretag av olika slag.

Kraft och kommunikationer m. m. Karlstad har nyligen genom köp av vattenrätter och förmånliga avtal säkerställt sitt kraftbehov för lång tid framåt. Karlstad har en god djupbamn, som ytterligare håller på att utbyggas med nya kajer och upplagsplatser. Staden har därjämte ett förstklassigt flygfält, som redan nu är inkommet i den regulära flygtrafiken, bl. a. som mellanlandningsplats å routen Stockholm—Oslo. Staden har goda järnvägsförbindelser och utgör ett naturligt centrum för första bussk:mmunikationer.

Generalplan. För Karlstad har uppgjorts förslag till generalplan. Planen visar Eder industriområdena i förhållande till bostadsområdena och stadens centrum och utgör en god hjälp vid val av för Eder lämplig tomt.

Undersök möjligheterna. Karlstad välkomnar nya industrier. Begär upplysningar om Karlstad eller res till Karlstadsutställningen och förvissa Eder på ort och ställe om stadens möjligheter. Närmare upplysningar lämnas av stadsingenjören Hadar Grude eller annan stadens chefstjänsteman, telefon namnanrop: Rådhuset, Karlstad.

Drätselkammaren
KARLSTAD

MAAG
KUGGHJULSHYVELMASKINER
och
KUGGHJULSSLIPMASKINER
lämpa sig för såväl cylindriska hjul som skruvhjul. Kugghjulsslipmaskinerna tillverkas i olika storlekar för kugghjul med diameter från 21 och upp till 5000 mm och kugghjulshyvelmaskinerna för kugghjul med diameter från 20 och upp till 5000 mm.
VI KUNNA OMGÅENDE FRÅN LAGER HÄR LEVERERA EN MAAG KUGGHYVEL TYP SH. 10 FÖR KUGGHJUL MED DIAMETER FRÅN 22 TILL 108 MM OCH FÖR ENKONFRÅGA ÄVEN STA OCH MINSTA MODUL 4/1.5.
MASKINAKTIEBOLAGET KARLEBO
Göteborg STOCKHOLM Malmö

Det hade kunnat ... hålla länge än...
om det hade varit impregnerat med KUPFERIT mot röta och svamp. Finns i grönt, brunt och färglöst. — Se till att Ni får
KUPFERIT
med garanterad kopparhalt.
ZONEN MALMÖ
Telefon 718 00
GÖTEBORG: A.-B. John Sjögren & Co Jämtorget 2 Tel. "Sjögren & Co"
STOCKHOLM: Sten Nordwall S. Mälarstrand Tel. 40 51 40 | A.-B. EA-GLAS Br. Tomtén 4 Tel. 23 28 65
SUNDSVALL: A.-B. Kolimporten-Laurents Storgatan 26 Tel. "Kolimporten-Laurents"

KUGGHJUL
är en av våra specialitetер och vi äro väl rustade att utföra vanligen förekommande hjul.
Så utföra vi cylindriska hjul med räta, sneda och vinkelhuggar samt snäckhjul med delningsdiameter upp till 3.400 mm och, modulер i vissa fall upp till 20 à 28.
Konisка kugghjul utföra vi med modulер upp till 40 och delningsdiametrar upp till ca 2.000 mm, beroende på utväxlingen.
Tillfälliga ons vid behov av kugghjul. Vi ämna oss även enbart kuggskärning. I regel snabba leveranser.
AB Arboga Mekaniska Verkstad
ARBOGA

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.